

Zin en onzin

In Nederweert is sinds 1930 sprake van een georganiseerde carnavalstraditie. In dat jaar verscheen de eerste editie van de *Pinmaekersgezét*, een uitgave van drukkerij Van Deursen. Aan de carnavalsoptocht in 1930 namen 26 groepen deel en (volgens de aankondiging althans) 1000 deelnemers. Dat aantal zou het aantal toeschouwers dan wel eens geëvenaard kunnen hebben. Ook toen al vormde de prinsenwagen het hoogtepunt en sluitstuk van de optocht.

De traditie van de prinsenwagen is erg oud. In essentie is die wagen eigenlijk een boot of schip, zoals soms ook aan de vorm nog een beetje te zien is. Het concept borduurt voort op de zogenaamde Blauwe Schuit uit de middeleeuwen. Verklede en uitgedoste mensen trokken toen op een soort schip met wielen van dorp tot dorp en symboliseerden zo de omgekeerde wereld. Een schip op het land was niet de enige omkering. Er was nog veel meer symboliek: boer werd prins, gezagdragers en geestelijken werden belachelijk gemaakt, wetten werden aan de kant gezet en de lol regeerde. De zin werd onzin, en omgekeerd. In de loop van de jaren evolueerde het concept van de Blauwe Schuit tot de Prinsenwagen van deze tijd. Uit de bewaard gebleven archieven blijkt dat tijdens carnaval 1594 in Nederweert al een zelfgeknutseld schip werd gefabriceerd, waarmee men naar Amsterdam ging. Daar aangekomen werd de boot in het IJ te water gelaten. Tot ieders verbazing bleef het gevaarte drijven en uiteindelijk werden zelfs Vlieland en Terschelling bereikt. Iets wat als onzinnig bedoeld was, bleek toch nog zin te hebben. Vermoedelijk heeft Nederweert daarmee een van de alleroudste tradities van de Blauwe Schuit in Nederland.

In latere jaren was het feest aan strakke regelgeving gebonden. Voor het gemaskerd over straat gaan tijdens de carnavalsdagen moest nog tot ver in de vorige eeuw een gemeentelijke ontheffing worden gevraagd. De intentie van het carnavalsfeest was om het juk van regelgeving en wetten van zich af te schudden. Ironisch genoeg hebben ook de carnavalsvierders zichzelf in de loop van de jaren steeds meer omgeven met regels en

De optocht trekt langs de Boerenbond (1956). Jac Roost, Jan Nijskens en Jan Giesendorf met een alternatieve prinsenwagen.

Foto Jos. Kirkels, archief SGN.

voorschriften. Dat manifesteerde zich bijvoorbeeld in zelfcensuur bij het gebruik van politiek of seksueel gevoelige onderwerpen in de optocht, of in het kuisen van woordgebruik. Daarmee is een stukje van de oorspronkelijke geest van de *Vastelaovundj*, de omgekeerde wereld, misschien wat naar de achtergrond geschoven. Een mooi voorbeeld van ingrijpen blijkt uit een jeugdhervorming van Gerard Kessels. In de jaren zestig liep hij mee in de optocht met een bordje waarop stond "*Verzameling van slumme Wieërtenare*" en daarachter een grote leegte (met de clou dat er 'natuurlijk' geen slimme Weertenaren waren). Vervolgens ontstond er een dispuut tussen hem en de optochtjury over de vraag of hij moest worden ingedeeld in de categorie "Einzelgänger", of in de categorie "groepen". Want dat kwam volgens de Carnavalsreglementen heel erg nauw. "*En toen gebeurde wat de nachtmerrie is van elke Vastelaovundjsveerder*", zo vertelde Gerard jaren later, "*ik moest mijn grap uitleggen*". De onzin werd tot zin verklaard.

Alfons Bruekers